

U s n e s e n í

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Evy Pechové a soudkyň Mgr. Michaely Bejčkové a Mgr. Aleny Krýlové v právní věci žalobce P. Č., proti žalované České advokátní komoře, se sídlem Národní 16, 110 00 Praha 1, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ze dne 15. 6. 2011, č. j. 1588/11,

t a k t o :

I. Řízení se zastavuje.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce u Městského soudu v Praze podal žalobu proti shora označenému rozhodnutí České advokátní komory (dále též „Komoř“) a domáhal se jeho zrušení. Tímto rozhodnutím byl žalobci podle § 18 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, určen advokát JUDr. Jan Onheiser, a to k zastoupení v řízení o ústavní stížnosti proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 1 As 34/2011. Poté, co soud žalobce vyzval k úhradě soudního poplatku za žalobu, požádal žalobce o osvobození od soudních poplatků.

Usnesením ze dne 1. 11. 2011 neosvobodil městský soud žalobce od soudních poplatků. Kasační stížnost proti tomuto usnesení zamítl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 17. 1. 2012.

Městský soud nato žalobce opětovně vyzval žalobce k úhradě soudního poplatku za žalobu ve lhůtě sedmi dnů usnesením ze dne 15. 3. 2012. Žalobce ještě před uplynutím stanovené lhůty soudu adresoval podání ze dne 27. 3. 2012, ve kterém požádal o posečkání s úhradou soudního poplatku po dobu asi dvou let a o povolení splátek po 20 Kč měsíčně. Poukázal na své příjmové a majetkové poměry a z toho plynoucí obtíže spojené se získáním úvěru. Běžná délka řízení před městským soudem činí dva roky, a poplatek bude uhrazen ještě před skončením této doby.

Posečkání poplatku či splátky poplatku byly do 31. 12. 2010 upraveny přímo v zákoně č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (§ 13 odst. 2); od 1. 1. 2011 však byly tyto instituty ze zákona o soudních poplatcích vypuštěny, a lze jich tak využít jen na základě obecného odkazu na daňový řád – zákon č. 280/2009 Sb.: podle § 13 odst. 2 zákona o soudních poplatcích, ve znění nyní účinném, *se při správě placení poplatků postupuje podle daňového řádu, pokud nestanoví tento zákon jinak*. Znamená to, že instituty daňového řádu se užijí a) jen při správě placení poplatků (nikoli tedy při rozhodování ve věcech poplatků – ostatně podle § 13 odst. 1 zákona o soudních poplatcích *Ve věcech poplatků rozhoduje a postupuje soud nebo správa soudu podle občanského soudního řádu, pokud nestanoví tento zákon jinak*), a b) jen tam, kde zákon o soudních poplatcích neobsahuje zvláštní úpravu. Toto omezené použití daňového řádu je pochopitelné: soudní poplatek je sice peněžitým plněním, které je příjmem veřejného rozpočtu [srov. § 2 odst. 3 písm. a) daňového řádu], ale především má – na rozdíl od „klasické“ daně, která je ryze hmotněprávní platbou – i své procesní aspekty, neboť zaplacení soudního poplatku často představuje podmínku samotného soudního řízení, bez jejíhož splnění nelze řízení dále vést.

Procesní následky nezaplacení poplatku upravuje § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích; podle něj platí, že nebyl-li poplatek za řízení *splatný podáním návrhu na zahájení řízení*, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. Zároveň jsou tu stanoveny výjimky z tohoto postupu v § 9 odst. 4. Podle něj soud řízení pro nezaplacení poplatku nezastaví, začal-li již jednat o věci samé [písm. a)]; vznikla-li povinnost zaplatit poplatek poplatníku, kterému soud v řízení ustanovil opatrovníka jako účastníku, jehož pobyt není znám nebo jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině [písm. b)]; je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě podle odstavců 1 a 2 sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit [písm. c)]; nebo došlo-li k rozšíření návrhu na zahájení řízení v téže věci nebo rozšířil-li poplatník odvolání nebo dovolání poté, co soud začal jednat o věci samé [písm. d)].

Kromě poplatků splatných podáním návrhu na zahájení řízení, o nichž se zmiňuje § 9 odst. 1, však existují i poplatky za řízení, jejichž splatnost nastává až v pozdější fázi řízení před soudem. Tyto dva druhy poplatků jsou upraveny v § 4 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Do první skupiny poplatků (splatných podáním návrhu na zahájení řízení) patří poplatky za žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení, za odvolání, dovolání a kasační stížnost [písm. a) – d)]; ve druhé skupině poplatků za řízení pak poplatková povinnost vzniká až rozhodnutím soudu ve věci samé, neboť až v okamžiku tohoto rozhodnutí je účastníku uložena [obecně viz písm. i), podle nějž vzniká poplatková povinnost uložением povinnosti zaplatit poplatek v souvislosti s rozhodnutím soudu o věci samé; konkrétně se pak v písmenech e) – h) mluví o rozhodnutí soudu o insolvenčním návrhu, o rozhodnutí, jímž soud prohlásí vyrovnání za skončené, o schválení smíru ve smírčím řízení a o rozhodnutí soudu o návrhu na nařízení předběžného opatření].

Podle názoru soudu lze posečkat s úhradou poplatku, popřípadě rozložit jeho úhradu na splátky, jak to umožňuje § 156 daňového řádu, jen v případech uvedených v § 4 odst. 1 písm. e) – i) zákona o soudních poplatcích – tedy tam, kde zaplacení poplatku není nutnou podmínkou pro to, aby řízení dále pokračovalo a aby v něm mohlo být vydáno rozhodnutí ve věci samé. Předpokladem pro podání žádosti podle § 156 daňového řádu je tedy to, že ve věci již bylo vydáno rozhodnutí ve věci samé a že soud zároveň (samostatným usnesením navazujícím na rozhodnutí ve věci samé či výrokem v rámci rozhodnutí ve věci samé) ve smyslu § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích rozhodl o povinnosti účastníka zaplatit soudní poplatek. Jen u takto vyměřeného poplatku lze odložit jeho splácení, případně povolit jeho splácení ve splátkách. Není to však možné v případech, kdy poplatková povinnost nevzniká vydáním rozhodnutí, nýbrž samotným podáním návrhu, tedy v případech podle § 4 odst. 1 písm. a) – d) zákona o soudních poplatcích; zde totiž, není-li poplatek zaplacen, zákon (§ 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích) stanoví jednoznačný následek v podobě zastavení řízení. V žalobcově věci jde o správní žalobu, tedy o návrh ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích; poplatek za žalobu se stal splatným již samotným podáním žaloby, a nelze tedy žádat o jeho posečkání nebo o povolení splátek; taková žádost je u tohoto druhu poplatku nepřipustná.

Jen ve zcela hypotetické rovině tak soud dodává, že i kdyby žádost byla přípustná, nemohla by v žalobcově případě být úspěšná: to považuje soud za potřebné dodat proto, že – jak je mu známo z úřední činnosti – podání žádosti o posečkání s úhradou poplatku na dobu jednoho až dvou let, resp. žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení poplatku o jeden až dva roky, není ze strany žalobce ojedinělým úkonem, ale stalo se v poslední době jeho novou strategií, jíž reaguje na to, že zdejší soud přestal vyhovovat jeho žádostem o osvobození od soudního poplatku, a Nejvyšší správní soud tento postup městského soudu schvaluje.

Podávání tohoto typu žádostí tak zdejší soud hodnotí jako nový žalobcův způsob, jímž tentokrát zneužívá institutu daňového práva a chce se domoci věcného projednání svých žalob na náklady státu – přesto, že mu jeho poměry neumožňují hradit soudní poplatky, a osvobození mu v těchto věcech podle výroku soudů obou instancí nenáleží.

I kdyby tedy soud hypoteticky (protože z uvedených důvodů to není ve skutečnosti možné) posečkal s úhradou poplatku či „prodloužil lhůtu k zaplacení poplatku“, vždy s odkladem na jeden až dva roky, minulo by se to u žalobce účinkem. Z toho, jak žalobce dlouhodobě líčí své poměry, a s ohledem na množství sporů, které u zdejšího soudu vede (v současnosti 237 žalob, z toho 146 nevyřízených), je soudu zřejmé, že žalobce by nemohl zaplatit částku potřebnou na úhradu soudních poplatků ani v budoucnosti, a částku by od něj nebylo možno ani vymoci. Jen na okraj soud dodává, že Ústavní soud již odmítl pro zjevnou neopodstatněnost (usnesením ze dne 31. 8. 2011 pod sp. zn. III. ÚS 2083/2011, dostupným na <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=71189&pos=1&cnt=1&typ=result>) žalobcovu ústavní stížnost ve věci, pro kterou mu byl určen advokát nyní napadeným rozhodnutím. (Ani v tomto případě neřešily soudy žalobcův věcný spor – kasační stížnost směřovala pouze proti usnesení krajského soudu, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku.)

Vedle případů, v nichž byl účastník osvobozen od soudního poplatku, je jediná další skupina situací, kdy soud přes nezaplacený soudní poplatek za žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení, za odvolání, dovolání a kasační stížnost může dále pokračovat v řízení, upravena v § 9 odst. 4 zákona o soudních poplatcích (citován výše). V této věci soud nezačal jednat o věci samé, žalobce není účastníkem neznámého pobytu ani nebyl rozšířen návrh na zahájení řízení; zbývá tak písm. c), tedy skutečnost, že tu existuje nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatník mohl vzniknout újma, a současně poplatník doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit.

I kdyby soud vyložil žalobcovu podání ze dne 27. 3. 2012 jako žádost ve smyslu § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, neměl by důvod žalobci vyhovět. Jednak tu prokazatelně neexistuje nebezpečí z prodlení (řízení o ústavní stížnosti, pro řízení o níž mu byl napadeným rozhodnutím určen advokát, pravomocně skončilo v srpnu 2011, tj. několik týdnů po podání žaloby), jednak toto ustanovení počítá s poplatníkem, který sice bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit, nicméně nemajetný není (to by totiž mohl využít institutu osvobození od poplatku) a jeho platební neschopnost je pouze dočasná. To však není žalobcův případ, jak už soud zdůvodnil výše.

Podání ze dne 27. 3. 2012, v němž žalobce požádal o posečkání poplatku a o povolení splátek, je nepřipustnou žádostí; nemohlo tak přerušit běh lhůty pro zaplacení poplatku, k němuž byl žalobce vyzván usnesením ze dne 15. 3. 2012. Lhůta pro zaplacení poplatku tak marně uběhla, aniž žalobce poplatek zaplatil; proto soud řízení zastavil podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, ve spojení s § 47 písm. c) soudního řádu správního (zákon č. 150/2002 Sb.; dále jen „s. ř. s.“).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Městský soud v Praze v souladu s § 60 odst. 3 s. ř. s, podle něž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího

správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.; kromě obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 17. dubna 2012

JUDr. Eva Pechová v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Sylvie Kosková